

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
V SAK PETEK

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK 2. FEBRUARJA 1940.

ŠTEV. 5.

Družinske plače

»Dve stvari sta, ki jih bomo morali v slovenski banovini, ko jo bomo sami upravljali najpreje rešiti. Te dve stvari sta: družinska plača in rešitev brezposelnosti«. Tako je izjavil na občnem zboru naše podružnice v Trbovljah bivši poslanec g. prof. Bitenc.

V par zaporednih številkah našega lista smo se mi v uvodnikih dotaknili vprašanja pokristjanjenja naše družine. Končali smo z ugotovitvijo, da je delavcu treba zopet ustvariti zdravo krščansko družinsko življenje in da je pred vsem naloga našega pokreta, da ustvarja take življenjske prilike, v katerih je krščanska družina zaščitena in omogočena.

Ugotovili smo sicer, da se je razkristjanjenje družine pričelo najpreje pri posejdujočih slojih in da tako ni siromaštvo prvi vzrok zato, da se delavec brani v družini tistih odnosov, ki jih ureja v smislu božjih zakonov Cerkev. Ugotoviti pa moramo tudi, da je skrb nezadostno plačanega delavca čestokrat odločilna za njegovo zadržanje v tem vprašanju. Mračen pogled v bodočnost mu ubija veselje do življenja, ubija pa mu tudi zavest težke odgovornosti. Pod vtisom trenutnih prilik čeststo sodi, da mu je nemogoče v družini živeti tako, kakor sam za prav spozna in zato napak ravna. Delavčeva družina se tako trga iz objema božjih zakonov. V njej umira božja harmonija in prava notranja sreča. Delavčeva družina postaja tako vse bolj neka slučajnostna združitev staršev in otrok, ki jo je vsak čas mogoče porušiti. Pod pritiskom velike bede in nepravilno urejenih socialnih razmer gine tako iz delavskega stanu živo krščanstvo.

Da bo delavec mogel ustvariti družino in skrbeti za njene trenutne in bodoče potrebe, moramo zato v družbi ustvariti take možnosti, ki delavcu omogočajo izvrševanje njegovih dolžnosti do družine. Stara zahteva, da naj bo plača primerna izdatkom in potrebam delavca mora zato v polnosti biti uveljavljena. Treba je uvesti družinske plače, ki jim je liberalna miselnost preteklega časa na čeli črti nasprotovala. Tudi pokretaši, ki so hoteli veljati za dobre kristjane, so se protivili družinskim plačam. Zahtevali so, da se upošteva samo delo, da se pa ne upošteva istočasno upravičene zahteve delavca, ki izhajajo iz njegovih družinskih prilik. Marksisti so se pri vsem poudarjanju načela, da naj se plačuje delavca sorazmerno njegovim potrebam, dosledno upirali zahtevi, reguliranju plač po družinskem staležu.

Krščansko stališče presoja delo družin. Delo mora dati in ustvarjati življenjsko možnost delavcu samemu in vsem tistim, ki so na zaslužek njegovega dela navezani. Krščansko stališče tako brezpogojno zahteva ozir na družino in na njene upravičene zahteve. Brezpogojno je zato treba uveljaviti v družbi načelo, da vsakdo zasluži za toliko ljudi, kolikor jih je nujno navezanih na njegov zaslužek.

Ni mogoče tega načela izvesti posamično v poedinah industrijskih obratih. Nasprotno ga je treba rešiti v okviru celotne družbe. Posamezen obrat zaradi konkurence tega ne bi mogel prenesti in bi nujno sledilo še večje izključevanje družinskih očetov od zaposlitve, če bi poedin obrat sam zase moral uvesti družinske plače. Treba je zato, da država ali pokrajinska zakonodajna samouprava za cel svoj teritorij določi z zakonom način, po katerem naj celota prispeva v skupni družinski sklad, iz katerega naj posamezniki potem izven službeno pogodbenega razmerja s podjetjem, v katerem dela,

K volitvam obratnih zaupnikov

Meseca januarja vsako leto bi se morale po zakonu vršiti volitve obratnih zaupnikov. V normalnih razmerah bi bilo vsekakor želeti, da se določila tega zakona tudi striktno izvajajo. Funkcija obratnih zaupnikov je v stanovskem gibanju delavstva vsekakor velike važnosti že zato, ker je obratni zaupnik vsaj delno zaščiten pred samovoljo delodajalca in pred njegovim izigravanjem. V mnogih slučajih je funkcija delavskega obratnega zaupnika tudi strokovnim pokretom prva izhodiščna točka na katero se morejo opreti v svojem organizatornem delu.

Letošnje volitve obratnih zaupnikov, ki naj bi se vršile, pa nosijo na sebi znak vsestransko izrednih razmer in njihovega poteka ni mogoče zasledovati s tako enotnega zgoj delavskega gledišča, kakor je bilo to ob volitvah v preteklih letih.

Zunanje politične prilike so takega značaja, da našo pozornost nehoti osvaja v celoti zase. Zdi se, da smo nekako v takem položaju, kakor je hišni posestnik, ki mu sosedova hiša gori. Na vse drugo pozabi, vse drugo odloži, samo svojo streho poliva, da se je plamen ne loti in njegove hiše ne upepeli. Zunanje politične prilike so zato take, da tudi delavskemu stanu ovirajo normalno življenje. Tudi volitve obratnih zaupnikov zato izgubljajo na svoji tehtnosti. Zveza združenih delavcev je zato stala na stališču, da bi bilo najumestnejše, da se mandati obratnih zaupnikov iz leta 1939 podaljšajo še za leto 1940 in da se tako volitve v tem letu ne vršijo. Za primerno je organizacija smatrala to zlasti zato, ker so se lansko leto volitve vršile šele meseca avgusta in so obratni zaupniki posameznih obratov bili potrjeni od banske uprave ter prejeli legitimacije od Delavske zbornice šele meseca novembra in decembra preteklega leta. Obratni zaupniki so tako komaj proti koncu preteklega leta zavzeli svoje funkcije in je gotovo nesmiselno, da se takoj nato vodijo nove volitve. Posebno je smatrala to stališče za utemeljeno še potem, ko je ban hrvatske banovine za celo Hrvatsko stal na istem stališču ter podaljšal veljavnost izvoljenih obratnih zaupnikov tudi za celo leto 1940. Volitve na Hrvatskem se tako ne vršijo, zakaj naj bi se potem vršile v slovenski banovini. Državljeni ene države smo, ene pravice in iste dolžnosti veljajo za vse.

Smatrali smo, da je sedanji zakon o obratnih zaupnikih daleko premalo popoln in da ga je treba najpreje izpopolniti. Hoteli smo zato, da se z novim zakonom na novo uredijo pravice teh zaupnikov in da se v interesu delav-

prejema primerne doklade, za članke svoje družine. Tak sistem uvažajo že nekatere države. To vidimo v sosedni Italiji, isto opazujemo v Franciji in tudi novodobna Španija gradi na istem načelu.

Prepričani smo, da se tem zdravim težnjam tudi pri nas ne bo mogoče ustavljati. Morda država v celoti in posamezne pokrajine še posebej poskrbele, da bo delo plačano s človečanskega stališča, vrednoteno po krščanskih načelih in da bo zato družinski oče prejel plačo zase in za življenje svoje družine.

Družinski oče bo tako sproščen težkih skrbi za svoje otroke in za njihovo

skega stanu močno razširijo. Delavskega zaupnika smo hoteli napraviti za pravega zastopnika delavstva napram delodajalcu in smo hoteli zato ustvariti tudi tak položaj, v katerem bi bil za dolgo dobo let od svojega delodajalca popolnoma neodvisen.

Tako smo n. pr. hoteli, da se volilna doba in veljavnost mandatov raztegne na dobo treh let, da se obratne zaupnike oprosti od njihovega poklicnega dela, da se jim pri sprejemu delavstva in pri urejevanju meznega razmerja da, ne samo posvetovalni ampak dokaj odločujoči vpliv. Tak zakon bi bilo treba uveljaviti, potem šele bi bilo v normalnih razmerah pametno in mogoče iti na volitve.

Naše stališče na žalost v celoti ni zmagalo. Pri nas se volitve radi nerazumevanja resničnih delavskih potreb in radi neupoštevanja dejanskega položaja delno vršijo. Banska uprava je v nekaterih obratih te volitve že razpisala. Tam kjer so razpisane, se bodo tudi vršile. Tam naj naši organizacijski zaupniki kljub zgornjemu našemu stališču vendar zastavijo vse svoje sile, da bodo pravočasno vložili liste in da bodo naši kandidati dobili čim več glasov. Tam kjer volitve še niso razpisane, naj naše organizacije izvedejo navodila naše zadnje okrožnice. Vložijo naj takoj prošnjo na Kr. bansko upravo, naj ta za posamezne obrate volitve preloži oziroma podaljša mandate lansko leto izvoljenih zaupnikov za leto 1940. Take prošnje naj

vložijo obratni zaupniki s primerno motivacijo in naj jih pošljejo na inspekcijo dela kolka prosto.

Volitve obratnih zaupnikov se bodo tako v Sloveniji delno vršile, delno pa bodo iz tehtnih notranje in zunanje političnih prilik kakor tudi iz stališča varvanja pravih delavskih interesov za to leto odložene. Tako te volitve ne morejo biti nobeno merjenje sil posameznih strokovnih pokretov. To merjenje bi prišlo do veljave namreč samo takrat, kadar bi se organizacije z vsemi svojimi močmi vrgle na delo za čim uspešnejše rezultate za svoje grupe.

Volitve letošnjih obratnih zaupnikov tako ne prinašajo nobene jasne slike o medsebojnem razmerju in o moči organizacij in so tako tudi same izpričevalo izrednih razmer, v katerih živimo sami s celoto delavskega stanu in z vsem državnim organizmom. Mislimo pa, da so kljub temu važni momenti, ki smo jih navedli glede razširjenja delokroga obratnih zaupnikov in da jih je treba radi prestiža in varstva delavskih interesov dosledno v celoti izvesti. Trudili se bomo zato in pričakujemo z gotovostjo, da ni daleč čas ko nam bo svoje pravo delavsko stališče mogoče v celoti uveljaviti. Pričakujemo, da se bodo prihodnje volitve delavskih obratnih zaupnikov vršile že v znamenju uspehov teh naših prizadevanj. Takrat tudi bomo merili ponovno svoje sile s silami nasprotnikov. Ni nas strah, da bi iz takratne borbe ne izšli kot zmagovalci.

Dve važni odredbi

Zvišanje minimalnih mezd in minimalne plače za trgovske sotrudnike in privatne nameščence

Ljubljana, 30. januarja 1940.

Včeraj in danes je ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen podpisal dve važni odredbi socialnopolitično velikega pomena. Prva odredba se nanaša na zvišanje minimalnih mezd, druga odredba pa se nanaša na uvedbo minimalnih mezd za trgovske pomočnike in za pomožne osebe.

Prva Odredba ima naslednje besedilo:

ODREDBA

s katero se spreminja odredba o minimalnih mezdah v dravski banovini z dne 31. julija 1937.

Na podstavi čl. 2, odst. 1 in 2 uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in rabsodništvu izpreminjam odredbo o minimalnih mezdah v dravski banovini z dne 31. julija 1937, kakor sledi:

bodočnost ter bo ustvarjena naravna osnova za pravo krščansko življenje naših družin. Marsikaj, kar danes delavčevu družinu vodi proč od Boga in od božjih postav bo odpadlo. Družina se bo lahko vrnila k Bogu. Samo tisti, ki so Boga v resnici pregnali iz srca, bodo tudi poslej v družinah živeli nekrščansko življenje. Tako bo rešeno vprašanje naših družin, obenem pa bo rešeno tudi vprašanje brezposelnosti. V mnogih slučajih se bodo doslej brezposelni člani družine lahko mirno posvetili skrbi za bodočnost in bodo zlasti žene, vrnjene svojemu prvotnemu zvanju. Dve nalogi, ki najbolj kričijo po rešitvi bosta tako obenem rešeni z rešitvijo družinskih plač.

Čl. 1. Prvi odstavek čl. 1 se izpreminja in se glasi: (1) Minimalne mezde nekvalificiranih delavcev (delavk) znašajo na uro:

Za delavce (delavke v starosti nad 18 let) (v industriji ne glede na kraj in obrti (v krajih z nad 5000 prebivalci) v strokah navedenih v čl. 2 te odredbe pod a), b) in c) 3 din; (v trgovini in obrti (v krajih s pod 5000 prebivalci) v strokah, navedenih v čl. 2 te odredbe pod a) in b) 3 din, pod c) 2.75 dinarja. Za delavce (delavke) v starosti pod 18 let (v strokah navedenih v čl. 2 te odredbe pod a) 3 din, pod b) 2.75 din in pod c) 2.50 din.

Čl. 2. Člen 3 se izpreminja in se glasi: V strokah: izdelovanje pletenin na netovarniški način; izdelovanje kopit in podpetnikov, struženje lesa, izdelovanje drobnih galanterijskih lesenih predmetov, kakor igrače, suha roba itd., ne glede na način izdelovanja; izdelovanje upognjenega pohištva, ležalnih in vrtnih stolov in podobnih množinskih predmetov, ne glede na način izdelovanja; izdelovanje in popraviljanje dežnikov in sončnikov — znaša minimalna mezda ne glede na kraj obratovanja za delavce (delavke) v starosti nad 18 let 2.50 din na uro, za delavce (delavke) v starosti pod 18 let pa 2.25 din na uro.

Čl. 3. Ta uredba stopi v veljavo — glede na določilo čl. 6 uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in rabsodništvu — šestdeset dni po dnevu objave v »Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine«.

Nadaljevanje na 2. strani.

Nadaljevanje s 1. strani.

Druga odredba, ki jo je izdal g. ban dr. M. Natlačen, se glasi:

ODREDBA

Na podstavi čl. 2., odst. (1) in (2) Uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodišču odredjam sledeče minimalne mezde za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje na ozemlju dravske banovine:

Čl. 1. (1) Določbe te odredbe veljajo za vsa industrijska, obrtna, trgovska, prometna, rudarska, gozdna, bančna, zavarovalna in tem podobna podjetja, kakor tudi za zgradbene in elektrotehnične obrate. — (2) Za pomožno osebje podjetij, kakor tudi za pomožno osebje podjetij samoupravnih teles, čigar službeno razmerje je urejeno s statutom, ne veljajo določbe te odredbe.

Čl. 2. (1) Ta odredba določa minimalne mezde za pomožno osebje, ki je zaposleno v podjetjih in obratih iz čl. 1 te odredbe in opravlja pretežno trgovske ali višje trgovske službe ali pisarniške posle in ki mu je ta redna zaposlitev glavni poklic. — (2) Izvzeti so učenci (vajenci), volonterji, praktiki, pomožno osebje, ki še ni staro 18 let, in pomožno osebje, ki se mu samo izjemoma poveri opravljanje trgovskih ali višjih netrgovskih ali pisarniških služb, ali ki opravlja pretežno podrejene posle. — (3) Glede vajencev veljajo določila § 267 zakona o obrtih. — (4) Kot volonter v smislu te odredbe se smatra pomožna oseba iz čl. 2., odst. 1 te odredbe, ki je zaposlena prvenstveno in pretežno zaradi lastne koristi, t. j. zaradi izužitve. — (5) Kot praktikant v smislu te odredbe se v času prvih treh mesecev službe smatra pomožna oseba iz čl. 2., odst. 1 te odredbe, ki je zaposlena zaradi svoje strokovne izpopolnitve in priprave za nadaljnje službovanje pri dotičnem delodajalcu. V rok treh mesecev se vštevva služba pri istem ali podobnem poslu na drugem službenem mestu. — (6) Pomožno osebje iz čl. 2., odst. 2 tega člena razen učencev ali volonterjev mora dobivati minimalno mezdo, kakršna je določena za nekvalificirane delavce odgovarjajoče stroke.

Čl. 3. Minimalna mezda znaša za trgovske pomočnike 900 din mesečne plače, za ostalo pomožno osebje iz čl. 2., odst. 1 pa 1000 din mesečne plače.

Čl. 4. Če vrši pomožno osebje iz člena 2. odstavek 1 te odredbe službo preko zakonitega delavnega časa, se minimalna mezda zviša sorazmerno s številom opravljenih nadur in za 50 odstotni pribitek za nadure.

Čl. 5. Pri preračunavanju službenih prejemkov v naravi se zaračuna vrednost hrane za 240 din mesečno, vrednost stanovanja pa za 60 din mesečno.

Čl. 6. Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine«.

Belgrajsko pismo

Belgrad, 26. januarja.

Ta teden je bil tukaj jako živahen, bodisi v gospodarskem ali političnem smislu. Vršilo se je več konferenc predstavnikov gospodarskih krogov, deloma v zvezi z novim davčnim sistemom ali pa vsled težkoč nabave sirovin. Iz notranjosti so hodile razne deputacije s željo, da se nova davčna ureditev spremeni. Kakor pa poročajo tukajšnji časopisi, resorni minister tega ni voljan storiti. To gibanje gospodarskih krogov in predstavnikov podjetij, je pač dovolj močan dokaz, kako vneto in solidarnostjo skušajo ti krogi bremena zvaliti na druge rame.

Tudi v delavskih vrstah je ta teden zaznamovati veliko živahnost. Jugoras je imel več posvetovanj v zvezi s strokovnimi akcijami, ki jih vodi na terenu. Vršijo se tudi volitve obratnih zaupnikov. Jugoras kaže po rezultatih, da osvaja postojanko za postojanko marksistov. Važen posvet je bil z hrvaškimi predstavniki delavstva. Uspeh teh posvetovanj bo kmalu viden. Otvorjena je bila tudi delavska strokovna šola. Nagovor je imel tudi predsednik vlade Cvetković. Obiskuje šolo preko 120 delavcev in nameščencev. Trajala bo tri mesece in se vršijo predavanja vsak večer po dve uri. V raznih ministrstvih je delavsko predstavništvo iz več krajev države objasnjevalo sedanje težko stanje in stavljajo predloge za olajšavo. S strani Osrednjega tajništva je ukrenjena akcija za zmanjšanje službenskega davka. Iz Dravske banovine

so bili ta teden tukaj predstavniki nameščenstva in predstavniki delavcev in podjetij gradbene stroke. Akcij v delu je mnogo, organizacije bodo morale zelo pritiskati, da se bodo v pisarnah akti uvaževali in rešili. V tukajšnji Delavski zbornici, je vsak dan opoldan, nad vse živo. Nad tristo revnih otrok prejema kosilo ob zbornice.

Najbolj pa je bila oprta pozornost vseh stanov v politično gibanje tega tedna. Izvršni odbor JRZ je imel sejo. Sklepi so bili z radostjo sprejeti tako med Srbi kakor Slovenci. Po sklepih tega odbora, ni bila težka uganka rešiti, kaj bo drugi dan iznesla seja vlade. Tako je tudi bilo. Političen položaj se je po teh konferencah jako razčistil. In dal prav onim, ki so trdili, da bo prej ureditev države nego volitve.

Z ureditvijo Slovenske banovine smo delavci močno zainteresirani. Od tega sporazuma zavisijo mnoga vprašanja aktualne važnosti. Nam je danes treba kot kdajkoli, da smo med seboj složni in tesno naslonjeni na narodnostno celoto. Učimo se tega pri Hrvatih. V okrilju narodnostne celote močno branijo svoj delavski denar, ki ga plačajo v razne ustanove in fonde. Svoj cilj so deloma že dosegli in ga bodo še bolj. O tem se bomo v kratkem lahko vsi prepričali.

Dogodki se bodo morda sedaj hitreje razvijali nego si predstavljamo, zato je treba, da smo v danem trenutku pripravljeni kaj hočemo, da ne bomo zapostavljeni.

Gaser.

Viničarske družine so v stiski!

Med najbolj prizadetimi delavskimi sloji — vsled dolgotrajne in ostre zime —, so brez dvoma viničarji in njih družine. V prejšnjih zimah so še posamezni viničarji tudi v tem času ujeli kak dinar zaslužka, a sedaj pa že čez mesec dni ničesar. Precej vinogradnikov je to zimo nameravalo nuditi zaslužek z rigulanjem, toda dosedaj njim tega ni kazalo. Zemlja je namreč do 50 cm globoko zmrznila vsled česar bi bili stroški rigulanja previsoki, ako bi se to delo vkljub temu vršilo.

Čez 60% viničarskih družin je do danes že popolnoma porabilo pridelke s svoje deputatne zemlje, krompir in koruzo, zaslužka nič, draginja pa vsak dan stopnjuje višje.

Revnejši šoloobvezni otroci viničarjev čimdalje v večjem številu opuščajo šolski pouk radi slabe obleke in obutve. Sicer pa sami, kakor tudi njih mlajši in starejši bratci in sestre z stariši vred niso tako nič na boljšem, ko mnogi tudi doma po izbah prezebajo in mislijo na — kruh...

Tudi viničarskemu delavstvu je že potrebno in to čimprej na nekak način pomagati, posebno družinam z več malimi otroci. V časopisu najdemo poročila, da se mora in da se je že tu in tam pomagalo prebivalstvu v takozvanih pasivnih krajih države.

Ugotavljamo, da so tudi pretežno viničarski in vinorodni kraji vedno več ali

manj pasivni, to predvsem za viničarje. Najbolj vinorodni kraji so tudi med najbolj hribovitimi, kjer pa je vsak boljši kos zemlje že zasajen s trtami, dočim so deputatne zemlje v teh krajih prečesto silno skromne, kakor po svojem obsegu, tako ali še bolj po kakovosti.

Tako od pridelkov te zemlje pač ne morejo po človeško živeti — v teh krajih prav številne viničarske družine, ki so še v pogostih primerih oblagodarjene s številnim naraščanjem —, po tri mesece delne in še tri mesece popolne nezaposlenosti. Ob milejših zimah se še, četudi z velikimi težavami prerijejo skozi ta čas, toda ob izrednih zimah kakoršna je letos pa je posebno hudo.

V vedno hujši stiski se nahajajo, si dovoljujemo prizadeti viničarji opozoriti javnost in vse, za ljudsko blaginjo vpoštev prihajajoče faktorje, da naj čimprej skušajo najti sredstva v pomoč viničarskemu delavstvu s prehrano do časa, ko

Ali je pravično povišanje mezd v enakih odstotkih?

Sedaj, ko se dvigajo cene življenjskih potrebščin in delavske strokovne organizacije zahtevajo v imenu delavstva zboljšanje mezd, čitamo v raznih časopisih vesti, da se je med zastopniki delavstva in podjetja dosegel sporazum, ki povišuje mezde, za toliko na uro ali pa v odstotkih.

Čitali smo tudi, da so ponekod podjetniki sami povišali plače, čitali tudi razne poviške iz drugih mest in krajev naše države, čitali smo pa tudi, da je n. pr. podjetje sklenilo povišati mezde svojim uslužbencem za 10%, torej v odstotkih vsem enako.

Poglejmo ali je povišanje plač v enakih odstotkih pravično ali ne?

Vzemimo primer: a) delavca ali nameščenca s plačo Din 500.— mesečno; b) Din 1000.— mesečno; c) Din 1500.— mesečno; d) Din 2000.— mesečno, in so ti dobili 10% poviška.

no Hrvatsko. Navodila o izvršitvi te uredbe, glej štev. 296-C1V od 26. decembra.

Spisek Uprav javne službe, posredovanja dela, Javnih borz dela, njihovih podružnic, ekspozitur in poverjeništev z veljavnostjo do 1. januarja 1940.

Uredba o odložitvi rubeža na one, ki so pozvani na vojaško dolžnost. Štev. 231-LXXX od 10. oktobra.

Uredba o odložitvi plačljivosti dolga za stanovanje onih, ki se nahajajo na vojaški vežbi. Ista štev.

Pojasnila o osvoboditvi vojaške dolžnosti oseb zaposlenih v industrijskih podjetjih. Štev. 167-LV11 od 26. jul.

Zvišanje mezd rudarjem državnih rudnikov za 15%

Z ozirom na izreden porast draginje sta Jugoras in Zveza rudarjev Kraljevine Jugoslavije odpovedala delovno pogodbo rudarskih delavcev z dne 25. marca 1938, s katero so bili na novo urejeni delovni pogoji in mezde vsega delavstva, zaposlenega v državnih rudniških podjetjih in ustanovah, katere vodi Centralna direkcija državnih rudniških podjetij.

Z ozirom na to odpoved je Centralna direkcija državnih rudniških podjetij v Sarajevu sklicala pogajanja delegatov in odbora delavskih zaupnikov ter povabila tudi Delavske zbornice. Pogajanja so se vršila 24. in 25. t. m. v Sarajevu in se je med Centralno direkcijo in zastopniki rudarskega delavstva dosegel sledeč dodatek k delovni pogodbi:

1. Draginjska doklada rudarskih delavcev državnih rudnikov se zviša od 120% na 150%. Ta doklada pripada na temeljno dnino, velja pa tudi za delo v akordu. Efektivno znaša to povišanje mezde za 13.6%.

2. Starostna premija se zviša za 20%.

3. Ta sporazum velja pod pogojem, da se v roku od 3. mesecev pristopi k reviziji celotne delovne pogodbe rudarskih delavcev v državnih rudniških podjetjih v Kraljevini Jugoslaviji, ki naj v primeru ponovnega porasta draginje da tudi možnost ponovnega zvišanja mezd.

Na pogajanjih so bili zastopani delegati rudarjev iz cele države, iz Slovenije je zastopal Delavsko zbornico član plenuma in rudarskega odseka g. Vekoslav Zajc, rudar iz Velenja in tajnik Hafner Andrej, Zvezo rudarjev pa g. Arh iz Zagorja.

nam bo narava dopustila delati in s tem dobiti zaslužka.

Za družine z več kot tremi nedoraslimi otroki, katerim prislužujeta oče in mati sama in za družine kjer še morata le stara sama skrbeti za življenjske potrebščine, poleg morda tudi manjšega števila otrok še za onemogle starce, bi se naj preskrbelo nekaj živil, n. pr. koruze kolikor najvišje možno količino brezplačno, ali vsaj po znatno znižani ceni, a to proti odslužilju pri javnih delih, bodisi občinskih, banovinskih ali državnih. Plačati v gotovini bi mogel le silno redki siromašnejši viničar.

Prizadeti prosimo v svojem in v imenu svojih sotovarišev, ki se nahajajo v enaki bedi, da bi ta naš klic ne bil le glas vpijočega... Več viničarjev.

Seznam

najvažnejših socialno političnih uredb in pravilnikov, ki so bili izdani od 1. julija do 31. decembra 1939. V zadnjem polletju je bilo zaradi položaja v svetu, ki je napravil močan vpliv tudi na naše notranje in zunanje gospodarstvo, izdanih cel niz raznih uredb, ki zadevajo delavski in nameščenski stan in njihova razna združenja.

Ta izvleček bo predvsem dobro služil krajevnim funkcionarjem, pri izvrševanju njihovih funkcijskih obveznostih.

Uredba o spremembi in dopolnilu Zakona o neposrednem davku: Služb. nov. od 23. decembra, štev. 294-C111.

Uredba o spremembi in dopolnilu Finančnega zakona za leto 1939/40 o specialnem prispevku za narodno odbrano. Štev. Služ. nov. ista.

Uredba o spremembi in dopolnilu Zakona o davku na poslovni promet. Služ. nov. od 23. dec., štev. 294-C111. Pravilnik o izplačilu izseljeniških vlog. Ista štev.

Navodilo o izplačevanju nagrad honorarnih uslužbencev in dnevničarjev poklicanih na vojaške vaje. Štev. 300, od 30. decembra.

Spremembe in dopolnila v Pravilniku

za uslužbenstvo bratovskih skladnic. Štev. 167-LV11, od 26. julija.

Pravilnik o rudarskih solah. Štev. 199-LXX, od 26. avgusta.

Spremembe in dopolnila Pravilnika podpornega fonda za onemoglost in starost. Štev. 167-LV11, od 26. jul.

Spremembe in dop. Statuta SUZOR-a. Štev. 209-LXX111 od 14. sept.

Uredba z zakonsko močjo o pobujanju draginje in nezdrave špekulacije. Štev. 218-LXXV od 25. sept.

Uredba o podpori družin oseb poklicanih na vojaške vaje. Štev. 227-LXX1X, od 5. okt. Navodila za izvrševanje te uredbe glej štev. 232-LXXX1 od 11. okt. — Popravek teh navodil pa v štev. 248-LXXXV1 od 30. okt. Tolmačenje čl. 1 v zvezi čl. 12 te uredbe je v štev. 296-C1V od 26. dec. Tolmačenje čl. 1, 4, 9 in 12 pa v štev. 241-LXXXV od 21. okt.

Poslovni red odbora pokojninskega zavarovanja. Štev. 253-LXXXV111 od 4. novembra.

Uredba o 1% prispevku v narodni invalidski fond. Štev. 264-XC1 od 17. novembra.

Uredba o prenosu poslov socialne politike in ljudskega zdravja na banovi-

Naša borba - naša rast

Ljubljana - splošna

V torek dne 17. januarja 1940 ob 7. uri zvečer se je vršil v prostorih ZZZD sestanek zaupniškega zbora, ki je bil povoljno obiskan. Sestanek je vodil predsednik splošne podružnice tov. Kotnik, ki je uvodoma spregovoril več pomembnih besed, zlasti da je splošna podružnica ustanovila damatični odsek ter vabi tovariše, da v njem sodelujejo, ker je to prepotrebna ustanova, zlasti za mladino.

Centralo je zastopal tov. Luzar; v svojem govoru je spravil zaupnike in zaupnice v pravo razpoloženje; govoril je kaj predstavlja obratni zaupnik v podjetjih, da mora vsak zaupnik strogo paziti, da se ne godijo delavstvu krivice. Naši zaupniki morajo pokazati da ZZZD pravilno vodi in zastopa vse delavstvo. Tov. Luzar je za svoja izvajanja žel odobranje. Ob koncu je tov. Kotnik obrazložil pomen Zdravstvenih odsekov, ki so pravkar prišli v pretres; to prepotrebno ustanovo bomo nadaljevali na prihodnih sestankih.

Opozarjamo vse člane in članice, da se bo vršil občni zbor splošne podružnice ZZZD Ljubljana v petek 9. februarja 1940 ob 7. uri zvečer v prostorih ZZZD; polagali bodo posamezni odborniki račune preteklega leta, zato je važno, da se ga vsi udeležite, pripeljite tudi neorganizirane tovariše.

Ljubljana - gradbeni

Delo na stavbah počiva. Zemlja se je odela v beli zimski plašč, a pod tem plaščem se zbuja podlessek, da ob prvem soncu pokaže svojo belo glavico. Tako tudi naš gradbeni delavec počiva prisiljen počitek. Skril se je v izbe, barake in čumnate ter tako čaka, kdaj posije sonce, da posuši opeko in otali apno.

Da si pa krajšamo čas, smo ustanovili svojo knjižnico, v kateri dobijo naši člani knjige na posodo brezplačno vsako sredo in soboto med 17. in 19. uro. Prebirajte knjige, kajti to je najcenejša in najkoristnejša zabava!

Da pridemo do nekaj denarja, katerega v teh zimskih mesecih tako krvavo potrebujemo, priredimo na Svečnico, dne 2. februarja ob štirih popoldne v veliki dvorani Delavske zbornice pustno prireditev in to skupno s Splošno organizacijo ZZZD v Ljubljani. Vsak tovariš, kateri ima v žepu le par dinarjev, naj se te prireditve udeleži, da skupno prebijemo par veselih uric ter tako vsaj za kratek čas pozabimo na moreče skrbi.

Kot smo že v zadnji številki povedali, je naša organizacija žela nov uspeh. Z žilavo delavnostjo smo dosegli, da so nam slednjic odobrili brezposelno podporo pri Javni borzi dela. Zato naj se vsak brezposelni član nemudoma javi pri Borzi dela, odnosno pri pristojnem županstvu.

Da pa zamoremo nadaljevati borbo za doseg svojih pravic, je potrebno, da nas članstvo moralno in materialno podpira. Brezposelni tovariši naj plačajo ona dva dinarčka na mesec, da si ohranijo naklonjenost organizacije.

Pobrežje

Krajevna organizacija ZZZD Pobrežje pri Mariboru priredi v nedeljo, dne 4. februarja ob 10. uri popoldne v dvorani Slomškovega doma na Pobrežju, Aleksandrova cesta 48 svoj redni letni občni zbor. Vršil se bo po sledečem sporedu: Otvoritev, čitanje zapisnika ustanovega občnega zbora, poročilo odbora, poročilo centralnega zastopnika, volitev novega odbora in slučajnosti.

Za člane podružnice je strogo obvezna udeležba. Vabimo pa na občni zbor tudi vse katoliško misleče delavce Pobrežja, ki želijo postati člani močne slovenske strokovne organizacije, ki bo priborila delavstvu pravice, katere mu pripadajo. Kajti samo organiziran delavec lahko doseže svoj namen v skupni, močni organizaciji.

Člani, udeležite se občnega zbora pravočasno in sigurno! Pokažimo disciplino, da smo zavedni slovenski delavci!

Gorje pri Bledu

V nedeljo, dne 4. februarja točno ob treh popoldne se vrši v Cerkveni dvorani članski sestanek, ki je za vse člane obvezen. Posebej opozarjamo na to, da se radi tega, ker je dvorana Gorjanskega doma zasedena, ta sestanek vrši v Cerkveni dvorani.

Zavedajmo se, da stojimo pred obratnimi volitvami pri KID na Jesenicah in zato vsi pridimo na sestanek! Na njem bo poročal in govoril zastopnik okrožja.

Na dnevnem redu bo tudi poročilo o nadaljevanju akcije za ustanovitev delavskega postajališča »Kočna«. Dolžnost vseh

članov, ki delajo na Javorniku je, da privedejo s seboj še druge javorniške delavce.

Sevnica

Občni zbor naše podružnice, kjer bo naš odbor podal obračun o svojem delovanju, se bo vršil v nedeljo, dne 4. febr. t. l. ob 1/2 9. uri popoldne v Slomškovi prostorih. Pridite vsi!

Dnevni red občnega zbora je sledeč:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo predsednika.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročilo blagajnika.
5. Govor zastopnika centrale.
6. Volitve novega odbora.
7. Bodoče delo.
8. Slučajnosti.

Laško

Naša krajevna skupina ZZZD v Laškem je imela v nedeljo, dne 21. jan. 1940 svoj redni občni zbor, katerega se je udeležil tudi zastopnik centrale tov. Luzar, ki je v svojih kremenitih izvajanjih orisal borbo našega slovenskega delavstva in nam pojasnil, da je le v skupnosti, v naši slovenski delavski organizaciji naša moč. Nato so se vršile volitve novega odbora.

Po večini je bil izvoljen stari odbor. Za predsednika je bil izvoljen tov. Plahuta Martin, za podpredsednico tov. Vodišek Marija, za tajnika tov. Kužnik Jože, za blagajnika pa Duček Franc. Nadalje so bili v odbor izvoljeni še: Mehle Peter, Zupanc Karolina, Krašovec Jože, Železnik Franc in Mlakar Jože. Občni zbor je potekel v najlepšem razpoloženju.

Naša organizacija raste. Danes šteje 48 rednih članov. Seveda, to redkim nekaterim ne gre v račun. Besni so od jeze, ker so jim padle vjeti iz rok. Zlasti nas rudeča gospa J. ne more videti. Kaj ne, gospa, kje so tisti zlati časi, ko ste še Vi toliko pomenili v tovarni? Odkar je oblast dala slovo mojstru-tujcu G., kako so se od takrat časi spremenili! Kakšno moč in oblast ste imeli takrat v tovarni! Kje so tisti zlati časi? Pri njemu ste bili Vi vse, mi pa nismo pomenili nič. Toda, gospa, to vedite: časi se spreminjajo. Na plan stopa slovenska delavska mladina, ki bo neusmiljeno pomedla z internacionalnimi elementi med našim narodom. Na naši zemlji ne bomo trpeli več ljudskofrontaških elementov. Zato Vam resno svetujemo, da si malo pravežite svoj jezik in ne izzivajte več in ne skušajte naše potrpežljivosti. Socialnosti pa ne imejte samo na jeziku, ampak jo skušajte predvsem v dejanju pokazati v delavnici Vašega moža. Tisto hvalisanje v »Delavski politiki« o podjetnosti Vašega moža Vam pač ne dela preveč časti. Ko pa vemo, kako je in s čigavim kapitalom je začel Vaš mož. Najeti si dopisnika »Delavske politike«, da Vas malo povzdigne v deveta nebesa, pač ne more odtehtati postopanja Vašega moža s pomočniki, ki jih tako mizerno plačuje. Torej: socialnost v dejanju! Zato pa: jezik za zobmi, gospa!

Trbovlje

Tovariši odborniki in zaupniki! V nedeljo, dne 4. februarja t. l. ob 5. uri popoldne se bo vršila širša seja naše ZZZD v Društvenem domu, katere ste dolžni in obvezni se je udeležiti. Ker bo seja zelo važna, se lahko iste udeleže tudi člani. Posebnih obvestil ne bo.

ECZ - Ljubljana

Vse naše člane vabimo, da se udeležijo občnega zbora, ki se vrši v gostilni »Stara šola« v Šiški, dne 5. februarja ob 4. uri popoldne. Važno je za vse člane. Sklepalo se bo tudi o volitvah obratnih zaupnikov.

Topolščica

V nedeljo 28. t. m. smo imeli prvi redni letni občni zbor. Ta občni zbor je jamstvo za bodoče delo in napredek ZZZD. Posebno tovariši delavci ne pozabimo, da imamo z dneva v dan pred očmi samo borbo za pravice, ki nam po človečanskih in državnih zakonih pripadajo in katerih mi ne moremo biti deležni kot uslužbenci državnega zdravilišča.

Kakor ste slišali iz govora zastopnika centrale, bo centrala storila vse, da se stanje, ki je danes naravnost obupno, zboljša in da ne bomo za vsako malenkost morali intervenirati potom Belgrada. Saj vsi priznamo in priznati moramo, da je krivica, ko ne dá naša uprava tistega, kar dajo privatna podjetja. Vsa kritika ne bo nič pomagala, češ, da država ne nudi niti tega, kar zahteva od drugih, ampak moramo mi enoglasno zahtevati enake pravice in si celo iste zboljšati. Šele potem, če

ne bo šlo vse kakor bi moralo iti, bo treba kritike.

Novoizvoljeni odbor poziva vse delavstvo k sodelovanju. Ni dosti, da plačaš samo članarino. S tem si sicer naredil samo eno izmed najvažnejših dolžnosti, moraš pa poleg tega še povsod sodelovati, ko gre za tvoje lastne koristi.

Jesenice

Delavce Kranjske industrijske družbe zanimata trenutno najbolj dve stvari: najprej mezdno gibanje, nato pa volitve obratnih zaupnikov.

Za mezdno gibanje so se vse organizacije združile v enotno borbo, ker smatrajo da je samo v skupnosti mogoče doseči prave uspehe, ki odgovarjajo trenutnim potrebam in upravičenim zahtevam delavstva.

KID je sicer za božič dala vsemu delavstvu nekaj enkratni nabavni prispevek in s tem vsaj delno pripomogla k rešitvi nastale druginjske krize, toda to nikakor ni zadosti. Nabaven prispevek je bil samo enkratni, kriza pa je trajna. Celo Centrala industrijcev — Industrijska zbornica je to uvidela in je vsem svojim članom priporočila, naj plače prilagodijo oziroma povišajo sorazmerno k porastu cen življenjskih potrebščin. Nekatera podjetja so se temu pozivu tudi odzvala. Čudimo se, da prav KID, ki ves čas hoče nositi nekako prvenstvo v pravilnem razumevanju delavskih težej tega nasveta svoje centrale noče upoštevati in da je na tozade predlog strokovnih organizacij odgovorila, da ne smatra, da bi bilo povišanje plač njenemu delavstvu potrebno. Zlasti nam je to razumljivo, ko vemo, da so se cene izdelkom, ki jih proizvaja KID zelo močno dvignile. Te cene pa se v naših prilikah nikakor ne morejo zagovarjati samo s stališča večjih izdatkov za rudo in za razna pogonska sredstva. Po odstotkih namreč dvig proizvodov visoko nadkriljuje dvig cen za rudo in za pogonska sredstva. Tako smatramo delavci, da smo popolnoma upravičeni, da na tem procentualnem povišku cen s posebnim ozirom na rastočo druginjo tudi sami dobimo gotov delež. Nikakor ne gre, da bi se množil samo kapital podjetja brez ozira na tiste, ki so v podjetju s svojim delom soudeleženi. Pričakujemo zato tudi, da bodo upravičene zahteve delavstva pri podjetju končno vendar našla pravo razumevanje in da bo naša mezdna akcija delavstvu prinesla povoljnih uspehov.

Drugo, za kar se naše delavstvo trenutno zanima so volitve obratnih zaupnikov. Tu delavske organizacije ne nastopajo enotno, ampak bo vsaka zase vložila svojo listo. Merili bomo tako prilično številčno in moralno moč svojega članstva in odpornost ter veljavo naših organizacij. Pričakovali smo, da bi z ozirom na dosledno borbo proti boljševizmu v teh časih v našem narodu smeli računati na sodelovanje vsaj tiste grupe, ki trdi, da je krščanska. Ponudili smo za to enotnost in strnjeno borbo naši skupini JSZ. Proti razvrtnim elementom in proti boljševiški miselnosti smo želeli združiti vendar vse naše moči. Proti pričakovanju je JSZ na Jesenicah to sodelovanje na celi črti odklonila in izjavila, da zlasti z nami ne mara nobenega sodelovanja in skupne borbe v tem oziru. Mi si bomo to dobro zapomnili, zapomnili pa si bodo tudi mnogi iz vrst JSZ, ki so doslej morda še verovali, da je pokretašem JSZ krščansko stališče prvi temelj za njihovo ravnanje. Pokazali so, da to ni res.

Tako gremo jeseniški delavci na volitve v štirih skupinah. Pričakujemo, da bo z ozirom na posebne prilike našega kraja ta borba dostojna in zmerna. V vsakem slučaju pa smo uverjeni, da bodo volitve pokazale samo našo rast in naš napredek in nas zato ni strah pred njimi.

*

V nedeljo, dne 4. februarja ob 1/2 9. uri popoldne se vrši v Krekovem domu na Jesenicah članski sestanek naše podružnice. Ker je ta sestanek zadnji pred volitvami obratnih zaupnikov, vabimo vse naše člane in prijatelje, da se tega sestanka sigurno udeležite.

Jarše

Opozarjamo vse člane naše podružnice, da se vrši redni občni zbor v nedeljo, dne 11. februarja ob 1/2 10. uri v Društvenem domu v Grobljah. Vsi člani naj se ga sigurno udeležite in povabijo tudi še vse tiste, ki se za našo organizacijo zanimajo in bi morda radi pristopili.

V strokovno šolo Delavske zbornice je odšel naš dober in agilen član in delavec tov. Boltežar Ivan. Želimo mu veliko uspeha! Upamo, da nam bo, ko se vrne iz šole, veliko koristil.

Vabilo

na

PUSTNO RAJANJE,

katere priredijo ljubljanske podružnice ZZZD na Svečnico, dne 2. februarja 1940 ob 4. uri v veliki dvorani Del. zbornice. Vsi naši tovariši in prijatelji ZZZD kakor tudi nameščenske organizacije so vljudno vabljeni!

Hoče

Vabimo vse naše tovariše na naš drugi občni zbor, ki bo v soboto, dne 3. februarja zvečer v Slomškovem domu v Hočah. Vabimo tudi tiste, ki pravijo, da ZZZD nič ne dela, ker bodo imeli na tem občnem zboru priliko slišati, kaj dela in kakšen pomen ima naša ZZZD.

Mislinja

Občni zbor naše podružnice bo na Svečnico, t. j. 2. februarja 1940 ob 9. uri popoldne v gostilni Iršič. Na občni zbor pride tudi zastopnik centrale in opozarjamo zato nanj že v naprej vse naše člane, da se ga polnoštevilno udeležijo.

Vevče

V nedeljo, dne 4. februarja 1940 se vrši ob 3. uri popoldne v Prosvetnem domu v Sostrem redni letni občni zbor naše skupine s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročila odbornikov.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Poročilo centralnega zastopnika.
5. Volitve novega odbora.
6. Razgovor o volitvah in postavitve kandidatne liste za volitve obratnih zaupnikov.
7. Slučajnosti.

Prosimo cenjeno članstvo, ker je občni zbor izredne važnosti, da se ga polnoštevilno udeležite.

Vuhred

Tovariši iz Vuhreda in Sv. Antona Ribnica, vsi, ki ste že člani in tudi še ne člani organizacije ZZZD, se vabite na letni občni zbor, ki se bo vršil 11. februarja 1940 v gostilni Sgerm. Pride zastopnik centrale, da se še kaj naučite, kakšen je položaj. Odbor prosi tudi člane, ki še niso poravnali članarino, da bi jo plačali, da bo vodstvo moglo delati, ker sicer smo primorani dotične člane izključiti. Zato bodite zvesti tovariši, da bo prava, močna trdnjava! Vabimo tudi tiste, ki stojijo ob strani in mislijo, da jim bo kar začela mana padati z nebes. Sedaj imajo priliko slišati, kakšen pomen ima organizacija ZZZD v tej dolini. Mi napredujemo kljub vsem oviram, čeprav počasi, pa vendar sigurno.

Ptuj

V nedeljo dne 28. 1. 1940 se je vršil naš II. redni občni zbor, katerega se je udeležil tov. Mastinšek, ki je orisal pomen delavske organizacije in obrazložil iz čega je izšla delavska organizacija ZZZD.

Izvoljeni je bil sledeči odbor: predsednik: Lazar Ferdinand, podpredsed.: Lovrenčič Jakob, tajnik: Koje Franc, blagajnik: Žgeč Ivan, nam. tajnika: Letonja Franc; revizor: Zelenko Jože; v nadzorni odbor pa: Kukovec Lizika, Filipaja Ana, Prosenjak Janez.

Novi odbor bo nadalje delal neustraheno naprej za delavske pravice, in po programu ZZZD.

Gojenec - u šoli DZ

Po opravljenih pismenih in ustmenih izpitih za strokovno šolo je vodstvo poklicalo sprejete kandidate iz vse Slovenije. Pri sprejemu v nedeljo 14. januarja v prostorih Delavske zbornice nas je pozdravil predsednik prosvetnega odseka DZ tov. Pirih in nam podal kratek obris pomena strokovne šole in smernice, po katerih naj bi se vsi ravnali, da bi pozneje pravično zastopali slovenskega delavca. Za njim nas je pozdravil vodja strokovne šole dr. Ciril Žebot, ki nam je obrazložil disciplinski red in predmete, ki nam jih bodo predavali razni predavatelji, ki so nam bili predstavljeni.

Po sprejemu smo imeli skupno večerjo v DZ in smo se prav dobro okrepčali po utrudljivi vožnji do Ljubljane. Nato je bil skupen odhod v šolski internat v Vajeniškem domu, kjer imamo stanovanje in pouk.

Predavatelji na šoli so povečini visoko izobraženi, tako: sodniki, doktorji, strokovnjaki profesorji in drugi. Hočejo nam zasadiati res pravega semena v naš um, da bomo lahko nekoč neustrašeno stali na braniku za pravice slovenskega delavstva. Vem, da ga ni med nami gojenca, ki bi mu ne bilo sveto rešiti slovenskega delavca pred nevarnim prodiranjem komunistične ideje, ki je za naš slovenski narod strup in kar lahko pomeni smrt celega naroda. To nalogo si je postavila slovenska Delavska zbornica, za kar ji bomo vsi gojenci vedno hvaležni. Upam pa, da ta trud ni zastoj in da bo rodil dobre sadove.

Važne v dveh vrstah

DOMAČE

Državna hipotekarna banka je zaključila svojo bilanco za leto 1939 s 69 milijonov 297.803.01 din čistega dobička, od katerega pripada državi 52 milijonov. Letošnji dobiček banke je 19 milijonov večji od dobička v letu 1938.

V Zagrebu je pri odstranjevanju snega zaposlenih 1.200 delavcev s 160 vozmi.

V Beogradu je v pretečenem letu oblast podrla 500 hiš, ki so bile zidane proti predpisom. Samo kazni takih graditeljev so znašale 84.798 din.

Po statističnih podatkih je ugotovljeno, da je na Hrvaškem na vsako delovno uro ena nesreča pri delu gradbenega delavstva.

Na konferenci predstavnikov železne industrije, ki je bila v Beogradu, je g. Panič v imenu KID na Jesenicah izjavil, da bo to podjetje z graditvijo novih plavžev olajšalo težko nabave starega železa.

V Zagrebu je pričel izhajati nov časopis. Iz vsebine prve številke se da razumeti, da ima namen poglobiti prijateljstvo med Srbi in Hrvati. Imenuje se »Srbska štampa«.

Predsednika vlade so ta teden posetili predstavniki zagrebške Delavske zbornice. Vršil se je razgovor o preimenovanju v raznih soc. ustanovah. Obiskali so tudi predstavnike Jugorasa in imeli z njimi konferenco.

Po statistiki je bil v pretečenem letu vsak drugi prebivalec Subotice na sodišču kot obtoženec, priča ali tožitelj.

Na Hrvaškem so ugotovili, da če bi vso zemljo porazdelili na večino prebivalstva, bi še ostalo milijon ljudi, ki nimajo, od česa živeti.

Poročajo, da so naši sezonski delavci v Nemčiji poslali domov preko trideset milijonov dinarjev.

V Bački Topoli je sodišče odpustilo kaznen 800 revnim staršem, ker niso pošiljali otrok v šolo. Sodišče je odredilo, da mora tem otrokom nabaviti oblačila občina.

V Zagrebu je okrog 250 industrijskih podjetij, okrog 7.000 obrtnih in prometnih podjetij in okoli 3800 trgovin. Obstoji okoli 1150 društev, največ humanitarnih in prosvetnih.

Jugoslavija je na zadnjem mestu v potrošnji elektrike.

Da je pri nas po mnenju strokovnjakov vodna sila izkoriščana za 2,25% vodne moči.

Da je bil predsednik Prizada najbolj plačani uradnik v državi.

Ocenjeno je, da imamo v naši državi v zemlji za 6 milijard in 370 milijonov ton premoga. Letno se izkorišča 5 milijonov ton.

Da so vse delniške banke pri nas, ki razpolagajo s preko 10 milijardnim kapitalom, plačale državi samo 48 milj. din davka ali samo dvestopetdeseti del državnega proračuna. Da so vse delniške družbe, ki imajo v svojih rokah preko 90% vse industrije v državi, vse zavarovalnice, plovstvo, rudnike, banke itd., plačale državi za leto 1937 690 milijonov din davka ali sedemdeseti del državnega proračuna. Dočim je bil dohodek monopola tobaka, soli in petroleuma v istem letu dve milijarde ali skoro dvakrat več od celokupnih prispevkov industrije in bank.

V dunavski banovini je 1178 industrijskih podjetij, ki so vsa v polnem pogonu. Novi Sad je na četrtem mestu industrije v državi. Ima 76 industrijskih podjetij.

Iz naše države smo v pretečenem letu izvozili za 121 milijonov din lesa. Največji kupec je Italija — 26,69%, potem sledi Nemčija, Anglija in Madžarska.

Da smo v pretečenem letu prideli 7000 vagonov sliv. 2300 je bilo poslanih v Nemčijo. S Francijo je napravljen dogovor za 1000 vagonov.

Med reduciranimi delavci — po številu 300 — in upravo Šipad je sklenjen sporazum. Rezultat tega sporazuma ima za delavstvo okrog 400.000 din več dohodkov.

TUJE

V celi Angliji izhaja samo en delavski strokovni časopis.

Generalni tajnik komunistične stranke v Ameriki je bil obsojen na dva tisoč dolarjev kazni vsled lažnivih podatkov v potnem listu.

V Franciji bodo zaplenili vsem komunističnim poslancem premoženje. Iz španske vojne poznani Andre Martin, o katerem je naš list že pisal, kakšne grozote je počel nad vojaki, je ubežal v Rusijo.

Prvi rudnik v Turčiji je bil odprt leta 1828. Lansko leto je bila tam produkcija premoga 2.500.000 ton.

Po zadnjem štetju in statističnih podatkih v decembru ima Italija 44 milj. ljudi.

Rudarski delavci v Angliji so dosegli povišanje svojih plač. Letno bodo ti delavci prejeli skupno 10 milijonov funtov več.

V Romuniji je v novembru stopil v veljavo zakon o minimalnih plačah. Je v marsičem boljši od naših predpisov.

Ura je šla že na polnoč, ko sem — ponočnjak — kolovratil po cesarski cesti proti Lukovici. Ker me je v noge preveč zeblo, sem gnal kolo za bilanco. Kar privozi za mano kolesar. Ko ga pozdravim, stopi s kolesa in vpraša, ali se ni morda kaj potro, ko tako potrpežljivo peljem kolo, namesto da bi ono mene čimprej pripeljalo do tople postelje...

Ko mu pojasnim svojo težavo, se začne podrobneje zanimati.

»Kam pa ste pravzaprav namenjeni?«

»V ono drugo vas, da pridem do ponočišča. Nisem odtod, opravi so me zanesli v te kraje. Drugače sem študent.«

»Na kateri šoli pa, če smem vprašati?«

»Nič manj kot na univerzi. Uganite, kaj študiram!« (Kolar se mi ni videl, ker sem bil pošteno zadelan okoli vratu in ušes.)

»Pa menda ne bogoslovje?«

»Zadeli ste! Kaj se vam zdi, ali je pametno, da sem si izbral ta stan?«

On (pomembno): »Za vas čisto pametno. Vsak ima svoje nazore in svoje prepričanje in po njem dela.«

Jaz: »Po vaših besedah bi sodil, da ne delite istega prepričanja z menoj. Kaj mislite o duhovnikih in o Cerkvi?«

On: »Cerkve brani nek določen sistem (njegov izraz), ki ima gotovo politično ozadje in svojo centralo v Vatikanu. Duhovniki delajo politiko, tudi na prižnici.«

Jaz: »Prosim vas, kdaj je kak duhovnik, ki ste ga poslušali, rekel n. pr.: »Dragi verniki, bližajo se volitve, opozarjam vas, da ne volite onega liberalca, komunistična... pač pa našega kandidata...«

On: »To se da napraviti vse drugače...«

Jaz: »Pa pustimo politiko in pojdemo k jedru! Kaj mislite, ali so duhovniki o tem, kar uče, prepričani, ali pa ljudi samo »farbajo?«

On: »Večina že mislijo, da je res.«

Jaz: »Zakaj pa mislite, da ni tako, kakor duhovniki uče?«

On: »Veste, razmere so se spremenile. Svet je danes že toliko napredoval, da vera in te stvari ne drže več.«

Jaz: »Kaj vera uči takega, da ni več moderno?«

On: »Srednja šola(!), kakor vam je znano, uči o nastanku in razvoju sveta čisto drugače kakor sv. pismo in Cerkev.«

Jaz: »Vi ste torej mnenja, da je svet nastal iz nič. Potemtakem priznavate nesmisel, da je svet tisti trenutek, ko je samega sebe ustvaril, obenem bil in ne bil! Ali ni to višek nespameti? Dalje...«

On (me prekine): »Oprostite, vi ste o teh stvareh študirali, preprost človek pa ne more o teh stvareh tako hitro presoditi...«

Jaz: »Samo še stavek naj končam, potem pa kaj drugega. Saj priznam, da je težko govoriti o nastanku sveta, ko noben človek ni bil zraven... Pa vam povem še eno težavo: svet je bil v začetku žareč, kakor je n. pr. sonce. Kako je moglo v žareči masi nastati življenje? Pa čeprav vzamemo že ohlajeno zemljo! Premislite: človek se rodi od človeka, žival od živali, rastlina iz semena prejšnje rastline. Če gremo nazaj in nazaj, pridemo do prvega človeka (živali, rastline). Odkod je ta?«

On: »Midva ne bova prišla skupaj, če govoriva tudi dve leti. Vrniva se rajši spet iz prazgodovine v sedanje življenje. Povem vam za zgled, kaj je vera in življenje po njej! Poznam sila pobožnega človeka, ki je prevaril svojo služkinjo za celoletno plačo...«

Jaz: »Najprej morava ugotoviti, da je bil ta mož samo na zunaj, na videz pobožen, ali, kakor pravimo, bil je svetohljenc. To boste vendar priznali, da se na prižnici ne priporoča kraja, goljufija, umor, nečistovanje. Povejte mi, ali na splošno pobožni ljudje krajejo, goljufajo in nečistujejo...?«

On: »Ne vem.(!) Človek ne more videti sočloveku v srce. Tudi za vas ne morem z gotovostjo reči, da ste bogoslovec. Morda ste preoblečen detektiv...«

Jaz: »Dobro, saj niste Bog, ki pregleduje človeku obisti in srce! Toda goljufija, rop, umor... to so stvari, ki jih morajo biti domačini.«

Na Španskem so stopile v veljavo ostre odredbe napram industriji. V vsakem ustanovljenem podjetju mora biti 75% domačega kapitala. Vsi vodeči uradniki morajo biti domačini.

Po zadnji statistiki je na Angleškem še vedno 1.500.000 nezaposlenih. Od tega milijon moških, ostalo pa ženske in mladletni.

5000 trgovcev s premogom stavka v Newyorku. —r.

Kamniško okrožje

Prihodnja okrožna seja se vrši v nedeljo, 4. februarja ob 9. uri dopoldne, v gostilni pri Barici (Kamniški dom).

Razgovor o polnoči

(Veroizpoved člana JSZ)

rete videti ali o njih slišati. Pred seboj imate svoje sovaščane, pobožne in brezbožne, lahko jih opazujete. Povejte torej!

On: »Vi me hočete kar prisiliti, da bi se vdal!«

Jaz: »Tistega pa ne! Prvič bi bilo to brezuspešno, drugič pa je sila malokdaj na mestu. Povejte mi samo, odkod ima človek vest, ki mu ukazuje delati dobro in se varovati hudega?«

On: »Tu veliko naredbe državni zakoni; sicer pa je to človeku dano od narave.«

Jaz: »Ta je bosa. Kako more narava misliti? Narava — to so vendar njive, travniki, drevesa, živali itd. Vest je notranji glas, ki ga je človeku vtisnil Bog. Ker sem imenoval Boga, naj vas vprašam, kaj pravite vi, ali je nad nami ali ga ni?«

On (počasi, s premislekom in poudarkom): »To je tako: nobenega pravega dokaza ni, da bi Bog res bil; vse na svetu teče lepo naprej, nikjer ni videti, da bi kako višje bitje posegalo v dogodke. Zakaj se čudeži ne gode povsod in redno? Zakaj samo v katoliški veri?« (!)

Jaz: »Sami ste priznali, da čudeži ponekod so! Torej tisto višje bitje le še nekaj deluje! Da bi se pa čudeži godili povsod in redno — nihče ne bi več trdil o njih, da so čudeži, saj »čudež« pomeni nekaj izrednega. No, da se čudeži gode samo v katoliški veri, to je več ko razumljivo, če je Kristus ustanovil samo eno — katoliško Cerkev!«

On: »Bežite, bežite« (ciničen smeh).

Jaz: »Kaj mislite o Kristusu? Ali priznate njegov nauk?«

On (čisto mirno): »Priznam. (?) On je bil za svoj čas zelo plemenit —

Jaz (vmes): »Recimo najbo lj plemenit —

On: »...človek, ki je hotel ljudem dobro.«

Jaz: »In ta nadvse odkritosrčni, plemeniti človek je trdil o sebi, da je obenem pravi Bog...«

On: »Smo že spet tam!«

Jaz: »Pa pustimo. V začetku razgovora ste rekli, da je Vatikan centrala našega gibanja. Ali ima tudi gibanje, ki ga vi zastopate, kako centralo, recimo Moskvo?«

On: »Ni gibanja brez neke centrale« (dobrodušen smeh).

Jaz: »Kaj pa rusko-finska vojna?«

On (vpade v besedo): »Prosim vas, kdo pa je danes za vojno?«

Jaz: »Finci gotovo ne bi bili zanj, če ne bi bili napadeni...«

On: »Kaj napadeni! Vojskujejo se pač, ker jih sicer oficirji postrele...« (Možu še namisel ne pride, da je na ruski strani tako!)

Jaz: »Pa vendar — zakaj gre Rusom tako slabo?«

Še enkrat „ničesar brez delavstva!“

V »Slovenskem delavcu« z dne 19. januarja je bil objavljen članek »Ničesar brez delavstva«. Na ta članek takoj nekdo »dihže prašino kad pada sneg« in hoče ta članek pokazati kot neresničen. V »Delavski pravici« z dne 25. januarja g. Rozman, tajnik JSZ, na članek odgovarja. Da ne bo kdo v dvomih, pa pogledimo, kaj je res.

Napisali smo, da »svobodnik« vedno govore: »Ničesar ne moremo brez delavstva, moramo ga najprej zaslišati.«

Nadalje smo napisali, da je namen take fraze, čim večkrat delavstvo vabiti na sestanke, ker ob takih prilikah kot so mezdna gibanja, je zelo dovtetno za fraze o »svobodni«.

Ali morda ni to res? Zakaj ni g. Rozman tudi na to odgovoril?

V članku smo tudi napisali: »Svobodnik vedno poudarjajo potrebo skupnega nastopa delavstva, v tej mezdni akciji pa so ZZZ že v začetku hoteli odriniti.«

Ali ni to res, g. Rozman? Saj je g. Šovljanski na zadnji razpravi izjavil, da ZZZ na prvo razpravo niti ni bila vabljeni. (Na razpravo pa je bila povabljeni od Okrajnega načelstva.) Tudi na ta očitke gospod Rozman ni odgovoril.

Nadalje smo napisali: »Prva poravnalna razprava 29. decembra 1939 se je zaključila s sklepom, da se sporazumno določi nova poravnalna razprava za ponedeljek 8. januarja 1940 in da sta ta sporazum podpisali poleg ZZZ tudi svobodni organizaciji.« (Za SMRJ glavni zaupnik, ker centralnega zastopnika rdeči na razpravo sploh niso poslali.)

Ali je morda na tem kaj neresnice? Saj lahko vsak pogleda uradni zapisnik in se o resničnosti gornjega prepriča.

»8. januarja 1940., ko bi se imela začeti druga poravnalna razprava« smo tudi napisali v našem članku »in so bili na Okrajnem načelstvu zbrani vsi zaupniki z zastopnikom ZZZ, je tovarna »Titan« tele-

On: »Veste kaj, papir vse prenese. Mi imamo pač poročila od Angležev in Francozov in jasno je, da vsak pretirava svoje uspehe.«

Jaz: »Toda eno je gotovo, Rusi se niso izkazali.«

On: »Bomo videli. Tukaj v žepu imam današnji »Večernik«, ki piše, kako je finsko ozemlje težko zavzetno.«

Jaz (ko sva že oba od mraza prekladala noge; ko sva namreč prišla do njegovega doma, sva tam obstala in debatirala. Mislim sem, da stojiha pol ure, v resnici sva stala dve uri...): »Ali ste včlanjeni v kateri organizaciji?«

On: »Dà — v JSZ.«

Jaz: »Ali je smer, ki jo vi zastopate, tudi smer organizacije?«

On: »O tem se ne govori in ne piše. JSZ se bori za zboljšanje delavskih razmer (plače, delovni pogoji...).«

Mraz je vedno huje pritiskal, zato sva se morala posloviti. Obljubiti sem mu moral, da ga ne bom nikomur izdal. Upam, da svoje dane besede nisem prelomil, če sem vsebino razgovora objavil. Za njegovim imenom nisem nič poizvedoval.

Za slovo mi je segel v roko in dejal: »Vidim, da ste dober človek... (Le kako je mogel to ugotoviti, ko ne vidi v srce?) Tudi talent za propagando imate. Dejaj bi, da vam lepa kariera v življenju ne odide. Pozdravljeni!«

*

Sedel sem na kolo, da bi bil čimprej na cilju. V ušesih pa mi je najbolj zvenel stavek: »O tem se ne govori in ne piše...« Kaj naj to pomeni? Pisanje »Delavske pravice« zasledujem že več let. Zoper komunistem res ne zabavlja dosti, a ima vendar obenem tudi zelo pobožne članke (več delavcev mi je že izrazilo začudenje nad to pobožnostjo »D. p.«, ki na istem papirju udriha zoper katoliške liste in ustanove...) Torej brezverna le ni kakor ta njen član in bralec! Končno sem prišel do prepričanja, da oni zagonetni stavek pomeni: »O tem sicer ne govori in ne piše, prakticira pa se...« In kje bi dobil boljše potrdilo za pravilnost tega mnenja kakor vprav v tem dičnem članu JSZ, popolnem komunistu in brezvercu! Vodstvo JSZ in »Del pravica«, kaj bosta rekla na to?!

fonično sporočila, da je razprava »sporazumno« preložena na 22. januar 1940, in sicer na željo g. Rozmana od JSZ in g. Šovljanskega od SMRJ.«

Ali je to tista neresnica, ki nam jo g. Rozman očita? Pri tem sporočilu so bili vsi obratni zaupniki navzoči in si je zastopnik ZZZ tudi preskrbel uradno potrdilo, da razprave ni in zakaj je ni.

O čem smo torej še lagali in natolcevali? Ali morda ni res, da je obsodba vredno, če se obratne zaupnike in z njimi vse delavstvo (če ZZZ niti ne štejemo) za nos vleče in se ovrže nekaj, kar so oni sklenili?

In naš odgovor na napade g. Rozmana? Kratki homo:

G. Rozman ni bil na prvi razpravi v zadevi »Titan« in ne ve, kaj se je takrat godilo. Ali ne ve, da je na drugi rapravi ponavljal samo to, kar je bilo že na prvi poravnalni razpravi dognano? Torej ni povedal nič novega. Smešno je zato obdolžitev, ki se kaže v besedah: »Več korajže na razpravah, pa manj zahrbtnosti, to bo več vredno, kot neresnično poročanje.«

Razprave, na katerih se rešujejo delavska vprašanja, niso kakšni govorniški tečajji, niti ni kaka skušnjava, kdo bolj vpije in kdo se bolj pridruša, ampak je razprava, ki jo je treba vzeti resno. Mi na razpravah svoje mnenje povemo o pravem času. Kar drugi že pove, ni treba ponavljati. Prazno slamo, zaradi tega, da bodo rekli, ta in ta je pa mnogo govoril, nima smisla mlati. To je naše stališče, ki se ga vedno držimo.

Da bo vsa stvar še bolj jasna, povem, da sem članek v »Slovenskem delavcu« napisal jaz, da sem o stvari še vedno istega mnenja, kot sem ga pisal in da me tak napadi prav nič ne bole. Moja vest je čista.

Višnar Drago.